

Morálna pripočítateľnosť pri potratoch. Aká je miera osobnej zodpovednosti?

Jozef Duháček

13. novembra 2020 ✝ Spoločnosť ✝ Potraty

Prečítal som si diskusiu o potratoch, v ktorej zaznela takáto téza:

Potraty vykonané vo vyššom štádiu tehotenstva sú ťažším zločinom. Nie preto, žeby týždňové embryo malo menšie právo na život ako osemmesačný plod, ale preto, že v prípade osemmesačného plodu je nemožné vyhovárať sa na neistotu ohľadom skutočnosti, či je plod človek, pretože dieťa je už kompletne sformované. A to značí oveľa vyššiu mieru skazenosti svedomia človeka, ktorý pripúšťa umelý potrat vo vyššom štádiu gravidity.

To, čo autor tejto tézy chcel povedať je, že objektívna miera zla pri usmrtení embrya i plodu je rovnaká (je to vražda), subjektívna vina je rozdielna. Pretože centimetrový plod má menej vonkajších znakov, ktoré svedčia o tom, že je to človek, než má plne vyvinutý plod. A hoci sa táto téza, z tohto uhla pohľadu, dá prijať, dá sa zároveň predpokladať, že počet tých, ktorí nesú menšiu subjektívnu vinu kvôli neznalosti toho, že embryo je človek, je oveľa menší, ako v tom texte autor ďalej predpokladal.

Treba pripomenúť, že naše poznanie v oblasti embryológie medzičasom veľmi pokročilo. Falošné Haeckelove obrázky sú minulosťou pre každého seriózneho biológa a lekára, a dnešná zdravotnícka technika dokáže už vo veľmi včasnom štádiu tehotenstva poskytnúť detailné obrázky vyvíjajúceho sa plodu, jeho orgánov a jeho životných funkcií. Tieto poznatky sú dostatočne rozšírené, a len málokto môže argumentovať nezavinenou neznalosťou. Okrem toho jestvuje zreteľná a nepretržitá bytostná identita. To dieťa, ktoré opustí po deviatich mesiacoch maternicu je stále to isté, tá istá bytosť, tá istá entita, súcno, ktoré vzniklo spojením dvoch pohlavných buniek.

Už od prvej sekundy po oplodnení sa tu objavuje niečo nové, nové súcno, nová substancia a hoci to spočiatku bol napohľad len zhluk buniek, tento zhluk si podrží svoju identitu a priestorovo časovú jedinečnosť od prvej sekundy až do posledného výdychu, ktorý toto stvorenie urobí, možno po desiatkach rokov. Ak bude mať to šťastie a unikne potratu. A hoci sú to v počiatku len bunky, sú vybavené úplným a dostatočným potenciálom ku komplexu telesnoduchovných dokonalostí a činností, ktorými sa neskôr vyznačuje dospelý a zrelý človek.

Samozrejme, že tieto dokonalosti nie sú v tejto fáze života kompletne aktualizované, ale sú len v potencii a čakajú na svoju aktualizáciu. Ale to predsa platí pre jednodňové embryo a rovnako tak aj pre jednodňového novorodenca. Aj ten novorodenec má množstvo zo svojich telesnoduchovných dokonalostí neaktualizovaných. Nevie ani chodiť, ani rozprávať, má len tri kilá a 50 centimetrov, jeho myslenie tiež nie je na úrovni, akú dosiahne keď o 25 rokov opustí univerzitu, ba vraj jednodňový novorodenec ani poriadne nevidí. To ale neznamená, že nie je človekom alebo že je menej človekom, a že nie je stále tým istým, čo sa

identity týka.

Kým naposledy nevydýchne, bude jeho telo stále subjektom týchto dokonalostí, budú sa v ňom postupne aktualizovať jednotlivé dokonalosti a nikdy neprestane byť tým istým identickým súcnom, tou istou osobou. A hoci sa v osvietených krajinách, ako je Holandsko a Belgicko, ozývajú hlasy, že aj novorodencov by malo byť dovolené zavraždiť, pokiaľ rodičia alebo lekári usúdia, že tie deti sú priveľmi postihnuté, choré alebo iným spôsobom prekážajú, tento aspekt autor v hore spomenutom článku neuvažoval.

Hriech je dobrovoľné a vedomé prekročenie Božieho príkazu. Aby bol hriech pripočítateľný, teda aby dotyčnému mohla byť pripočítaná vina (niekedy sa používa pojem „zavinený“), musí byť spáchaný slobodne a vedome. Znížená miera vedomosti a slobody, pri spáchaní hriechu, znižuje aj pripočítateľnosť viny.

Nie je samozrejme možné prísť s presným počtom tých, ktorí nesú menšiu vinu za potrat pre spomenutú neznalosť alebo neistotu ohľadom skutočnosti, kedy sa embryo stáva človekom, ale dôvody, ktoré oprávňujú si myslieť, že ich nie je veľa uvediem nižšie. „Pro-choice“ ľudí možno rozdeliť na tri skupiny:

- a) tí, ktorí sú presvedčení, že skoré a neskoré potraty sú morálne na rovnakej úrovni a schvaľujú oba
- b) tí, ktorí si nie sú istí, či neskoré potraty nie sú náhodou morálne horšie, ako potraty v skoršom období, preto neskoré potraty neschvaľujú, ale súhlasia so zákonnosťou tých v skoršom termíne
- c) tí, ktorí sú presvedčení, že skoré potraty sú morálne prípustné a majú byť legálne, ale tie v neskoršom termíne nie sú a nemajú byť povolené

Ľudia v prvej skupine majú „vysokú mieru skazenosti svedomia“ – tak to autor pomenoval. Je zrejmé, že vražda narodeného dieťaťa je skutočne ohavný a zlý čin a je zrejmé, že potrat v neskoršom termíne sa od vraždy novorodenca líši len minimálne. Dnes dokážu lekári udržať pri živote predčasne narodené deti už od šiesteho mesiaca. Možno aj skôr. Schvaľovanie neskorých potratov preto vyžaduje veľkú mieru zavinenej sebaklamy a hlbokú morálnu skazenosť. Osoba s minimálnou slušnosťou a intelektuálnou počestnosťou by také niečo nikdy neschválila. Ľudia v tejto skupine si ale tiež uvedomujú, že skoré aj neskoré potraty sú morálne rovnocenné.

Preto skazenosť a sebaklam, ktoré prejavujú pri schvaľovaní neskorých platia aj pri schvaľovaní tých skorých. Nemajú dôvod, pre ktorý by neskorý potrat mal byť nedovolený a skorý legálny, pretože správne usudzujú, že ide o mravne rovnaký skutok, mravne rovnaké skutky musia byť rovnako posudzované. Ale tento správny úsudok ich nevedie k správne postoju a namiesto odmietnutia oboch ich obidva pripúšťajú, pretože sami seba klamú. Vedome a zavinene. A to je mimoriadna ohavnosť.

Koľko ľudí je v tejto skupine? To je ťažké povedať ale vzhľadom na nedávne udalosti sa ukazuje, že mnoho pro-choicerov a predovšetkým v štátoch, kde sú povolené neskoré potraty, v poslednom období prešlo do tejto skupiny.

Druhá skupina bude početne najväčšia. Osobne aj u tejto skupiny vidím veľkú mravnú skazenosť a sebaklam. Len pre ilustráciu, ako uvažujú ľudia z tejto skupiny, v ktorej už desaťročia prežíva väčšina politikov hlavného prúdu, uvediem troch známych exponentov. Bill Clinton vyhlásil, že umelé ukončenie tehotenstva by malo byť „bezpečné, legálne a zriedkavé“. Barack Obama povedal, že odpoveď na otázku, kedy už má plod právo na život, nespadá „do jeho platovej triedy“. Mario Cuomo uznal, že jeho svedomie a katolícka viera si

vyžadujú, aby bol „osobne proti“ umelému ukončeniu tehotenstva, hoci sám je za slobodnú voľbu.

Prečo Clinton povedal, že umelé ukončenie tehotenstva by malo byť „zriedkavé“? Bude to preto, že dokonca aj mnoho tých, ktorí bojujú za legálny potrat, má pochybnosti, či to naozaj nie je vražda. Svedomie ťažko umlčať. Aj keď sú pro-choice, len verbálne odmietnutie všetkých obáv o nemorálnosť skutku im nestačí a hľadajú externé utvrdenie v tom, že konajú dobre. Každý, kto prepadol nejakej neresti alebo habituálnemu hriechu si postupne hľadá cestu ako racionalizovať nerest, hľadá potvrdenie od skupiny podobných, od ostatných, od štátu, cirkvi, aby upokojil svoje svedomie.

Veľa tých, čo na potrat išli alebo k nemu navádzali, hľadá utíšenie svedomia takýmto spôsobom. Namiesto toho, aby uznali že spáchali hriech, oľutovali a hľadali odpustenie a zmierenie, hľadajú argumenty a potvrdenie, že skutok, ktorý vyzerá amorálne je vlastne v poriadku. Bohužiaľ to nefunguje. Aby získal sympatie aj týchto voličov, Clinton aspoň verbálne podčiarkol myšlienku, že umelé prerušenie tehotenstva je morálne problematické, takže by sme mali minimalizovať jeho výskyt. Teda zdieľa ich neistotu, ale zároveň zdieľa ich presvedčenie, že napriek morálnej problémovosti je treba potrat nechať legálny, a čo je legálne, nemôže byť predsa zlé. Obama tiež v podstate pripustil, že potrat by mohol byť vraždou, ale odmietol sa angažovať v skúmaní kedy áno a kedy už nie. Nepovedal, že plody nemajú právo na život, ale že on o tom nechce rozhodovať. Pokiaľ sa to nerozhodne, pokiaľ sa to ani nebude skúmať, nech platí status quo. Cuomo uznal, že potrat znamená vraždu – koniec koncov je to katolík, a to mu hovorí jeho katolícka viera – ale rozhodol sa napriek tomuto poznaniu, že chce zachovať legálnosť potratu, čím ukázal obdivuhodnú mieru morálnej flexibility.

Aký by mal byť správny postoj týchto mužov? Ak ste na poľovačke, je morálne dovolené vystreliť do kríka, ak máte podozrenie, že sa tam skrýva človek? Zdravý rozum i morálna teológia hovorí, že nie. Ba nie je dovolené vystreliť ani vtedy, ak jestvuje podozrenie, že tam niekto je, ale pravdepodobnosť je oveľa, oveľa menšia, ako že tam nik nie je.

Clinton a Obama majú podozrenie, že za kríkom niekto môže byť, ale hovoria: „Strieľajte!“ Cuomo hovorí: „Osobne som presvedčený, že za tým kríkom niekto je. Ale ak chcete, strieľajte!“ Oba tieto postoje sú mravne hlboko skazené, a títo muži sú vinní zámerným sebaklamom, čo robí ich hriech absolútne pripočítateľný. To sa nedá zahovoriť nevedomosťou, neznalosťou, nedostatkom pozornosti, ani omylom. Ale to nie je vina len Clintona, Obamu a Cuoma. Hovoria tieto veci, lebo chcú získať voličov a spočítali si alebo majú informáciu, že najviac pro choicerov je v tejto skupine. Nejakú vycítili, že tu je najvyšší potenciál pre získanie hlasov a ako demokratickí kandidáti, hovoria len to, čo ľudia chcú počuť. Ako skúsení politici vedia, čo treba robiť. Ak by bolo viac voličov v tretej skupine, tak by hovorili asi inak.

Každopádne pozícia druhej skupiny je mravne nesúrodá a len morálne skazená osoba ju môže zastávať. Veď oni hovoria, že potrat možno je vražda, ale kto chce, nech na potrat ide. Teda, kto chce, nech vraždí. Takých politikov máme aj u nás. Vládne dojemná zhoda, že potrat nie je dobré riešenie, a že je žiadúce, aby bolo potratov čo najmenej. A v televíznych debatách vyťahujú potešujúce štatistiky o klesaní počtu potratov. Ale zároveň vládne dojemná zhoda, že musí zostať potrat legálny, lebo sa bude robiť tajne a bude nebezpečný (ale veď, pri potrate vždy niekto zomrie), alebo bude potratová turistika (parádny eufemizmus, akoby vražda bola vychádzka do prírody), alebo, že súčasný zákon je postačujúci a netreba ho meniť (postačujúci pre koho

– pre tých, čo sa nedožijú vlastného narodenia?). A mnohí z politických proponentov potratu reagujú na argumentáciu až príliš vzťahovačne a berú ju príliš osobne.

Ako už bolo povedané vyššie, keďže politickým inštinktom identifikovali, že najviac voličov získajú zo skupiny, ktorá zastáva tento názor, tak treba povedať, že aj táto skupina je morálne skorumpovaná.

Povedal by som, že iba pro-choiceri z tretej skupiny, by za istých okolností mohli mať nižšiu subjektívnu morálnu vinu a teda nižšiu mieru pripočítateľnosti vraždy. Niektorí a niekedy. Ich argumenty na obranu potratov v skoršom štádiu sú naozaj biedne a len ťažko možno pochopiť, ako morálne súdny a intelektuálne poctivý človek Západu 21. storočia, môže považovať potrat, v akomkoľvek skorom termíne, za morálne prípustný. Len málokomu na Západe, ktorý je úzko poprepлетaný množstvom informačných sietí, televíziou, rádiom, novinami, môže chýbať vedomosť o spore ohľadom potratov a o tom, ako znejú dôvody pre protichodné stanoviská – je to človek – nie je to človek. A len málokomu dnes môže chýbať prístup k dostatočnému množstvu faktov a informácií, ktoré poukazujú na to, že i dvanásť týždňové embryo (to je limit pre legálny potrat v mnohých krajinách, i u nás), už javí dostatok vonkajších ľudských znakov, aby miera nezavinenej nevedomosti mohla klesnúť na minimum. A preto „nevedomosť“ o ontologickom stave embrya je u drvivej väčšiny obhajcov potratu alebo predstieraná, alebo zámerne pestovaná.

Ale vráťme sa k problému z úvodu. Aby naozaj mohli niektorí mať zníženú mieru pripočítateľnosti a subjektívneho zavinenia, tak musia byť v tretej skupine, musia vidieť, že vo vysokom štádiu sa vraždí človek, čo je mravne neprípustné, kým v tom skoršom to človek nie je a preto to mravne prípustné je. I keď, chatrnosť ich argumentov pre potrat v skoršom štádiu vrhá obrovskú pochybnosť na to, že ich nevedomosť je naozaj nezavinená.

Na záver tak možno súhlasiť s tým, čo autor spomenutý v úvode tvrdí o rôznej miere morálnej skazenosti jednotlivých obhajcov potratu. V praxi sa ale ukazuje, že dôvody pre rôznu mieru zavinenia sa vyskytujú menej často a subjektívna vina týchto skupín je v skutočnosti veľmi podobná. A tiež je treba opakovane zdôrazniť, že pri skutku, ktorý je objektívne zlý a nespravodlivý, a potrat je presne takýmto skutkom, znížená pripočítateľnosť (ak naozaj je), neodstraňuje ani nezmenšuje skutočnosť, že sa spáchalo zlo a nespravodlivosť, a že toto porušenie spravodlivosti žiada a volá po náprave.

Pripočítateľnosť hovorí o miere osobnej zodpovednosti za spáchané zlo. O miere spáchaného zla hovorí miera kolízie skutku s Božím zákonom – prirodzeným alebo zjaveným. A tá je pri usmrtení nevinného človeka obrovská. Bez ohľadu na subjektívnu mieru zodpovednosti toho, kto vraždil, dôsledky potratov dopadajú na nás všetkých. Dnes sa všeobecne prehliada fakt, že dlh voči spravodlivosti je treba zaplatiť. Božie milosrdenstvo sa neúmerne zdôrazňuje, Božia spravodlivosť sa nespomína, ale Boh je nanajvýš milosrdný a súčasne aj nanajvýš spravodlivý. A takéto hrubé a strašné porušovanie jeho zákona, ktoré krvou zaplatili toľkí nevinní, je obrovskou krivdou a dlhom, a ten sa raz bude musieť zaplatiť.

Prosíme Vás o PODPORU! Aj vďaka Vám môže Christianitas napredovať a zvyšovať periodicitu článkov, obraňovať Vieru a hodnoty kresťanskej civilizácie.

Bankové spojenie: **SK776500000000020594299**

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/moralna-pripocitatelnost-pri-potratoch-aka-je-miera-osobnej-zodpovednosti/>